

VELDPROEF MUSKUSRATTEN (TUSSENRAPPORTAGE BEHEER VAN MUSKUSRATTEN IN NEDERLAND - EFFECTIVITEIT VAN BESTRIJDING OP GROND VAN HISTORIE EN EEN GROOTSCHALIGE VELDPROEF)

Hetty Klavers, Patrick Poelmann/Dolf Moerkens

BESLUIT 30 SEPTEMBER 2016

1. Inhoudelijke beslispunten

- 1.1. Te wachten met het nemen van een besluit over de te volgen bestrijdingsstrategie totdat de resultaten van:
 - het onderdeel objectbescherming van de Veldproef Muskusratten en
 - de monitoring van het 'terugbrengen van de populatie in de proefuurhokken tot het beginniveau' afgerond zijn.
- 1.2. Om in 2018 een afgewogen besluit te kunnen nemen wordt voorbereidend gewerkt aan:
 - 1.2.1. De strategie 'complete removal': op papier wordt deze strategie uitgewerkt en vergeleken met de andere strategieën ('complete removal' is het terugbrengen van de binnenlandse populatie tot '0' in combinatie met beheersing van de instroom)¹. In deze uitwerking komen onder meer de volgende zaken aan de orde:
 - Hoe kan de strategie 'complete removal' het best geïmplementeerd en uitgevoerd worden?
 - Welke consequenties heeft dit voor de bestrijding, nu en in de toekomst?
 - Wat zijn de kosten en baten van 'complete removal'?
 - Wat zijn de consequenties voor de toekomstige financiering van de muskusratbestrijding?
 - 1.2.2. Samenwerking te zoeken met de ons omringende landen om gezamenlijk de grens te bepalen waar bestrijding noodzakelijk is om reden van waterveiligheid;
 - 1.2.3. Een visie ten aanzien van preventieve maatregelen te ontwikkelen rekening houdend met andere gravende soorten zoals de bever, de beverrat en invasieve exoten zoals uitheemse rivierkreeften;
 - 1.2.4. Te investeren in de motivatie en competentie van bestrijders en management;
 - 1.2.5. Te innoveren in kennis en methodes.

2. Procedurele beslispunten

- 2.1. Totdat de resultaten van objectbescherming en de monitoring beschikbaar zijn en mogelijk gekozen wordt voor een andere bestrijdingsstrategie, handhaven we de huidige bestrijdingsstrategie: vlakdekkend-jaarrond bestrijden met minimaal de huidige doelstelling en in de grensgebieden een beheersing van de instroom zodat geen doorstroom plaats zal vinden naar het achterland.
- 2.2. Begin 2017 een bijeenkomst te organiseren voor de portefeuillehouders van alle waterschappen.
- 2.3. Samen met Stowa een onderzoek agenda 'muskusratten en andere gravers' op te stellen.

¹ De tussenrapportage geeft 'complete removal' als mogelijke bestrijdingsstrategie voor de toekomst. Het implementeren, uitvoeren en in stand houden van een andere strategie dan de huidige stelt waarschijnlijk andere eisen aan de organisatie en financiering van de bestrijding dan nu het geval is. Onderzocht wordt op welke wijze zo'n andere strategie het beste kan worden geïmplementeerd en welke organisatorische, financiële en juridische randvoorwaarden dan nodig zijn. Ook is het van belang een helder zicht te krijgen op de kosten en verwachte baten hiervan.

DE KERN VAN HET ADVIES

- A. Aanleiding: De Unie van Waterschappen heeft samen met de waterschappen in de afgelopen drie jaar een Veldproef Muskusratten uitgevoerd waarin op praktisch vlak kennis over de populatieontwikkeling is verzameld bij verschillende manieren van bestrijden.
- B. Belang: Een zestal bureaustudies uit de periode 2005 tot 2008 en een kritische reflectie daarop van dierenwelzijnsorganisaties kwamen tot de conclusie dat veldonderzoek in de Nederlandse situatie wenselijk was om relevante vragen vanuit verschillende maatschappelijke geledingen te kunnen beantwoorden.
- C. Context: De veldproef beoogde inzicht te geven in de inzet van bestrijding (tijd in velduren) in relatie tot de populatie en de schade aan waterkeringen. De werkwijze bestond daarom vooral uit het systematisch variëren van de bestrijdingsinzet, het vastleggen van vangsten en het goed monitoren van schade aan oevers en waterkeringen gedurende een periode drie jaar.
De Veldproef Muskusratten heeft geen overtuigend verband kunnen leggen tussen inzet en populatie, een historische analyse laat wel helder zien, dat bestrijding kan leiden tot dalende aantallen muskusratten, mits de inspanningen in verhouding staan tot de grootte van de populatie.

OVERWEGINGEN

1 Inhoudelijk

1.1 *Te wachten met het nemen van een besluit*

De proef objectbescherming in Dinteloord en Lelystad loopt tot april 2017, de daaruit volgende analyses zullen in de loop van 2017 gereed zijn. De ontwikkeling van de aantallen kunnen belangwekkende ondersteunde informatie geven over bestrijding.

Monitoring proefuurhokken In de 117 proefuurhokken is 3 jaar lang volgens een door de veldproef 'opgelegd' regime gewerkt. Vanaf 1-1-2016 kunnen de bestrijdingsorganisaties zelf bepalen hoeveel tijd besteed wordt in de voormalige proefuurhokken. Door de UvA worden, over de periode januari 2016 tot december 2017, zowel de inzet als de vangsten gevolgd tijdens de periode waarin de populatie weer naar het beginniveau teruggebracht wordt. De gegevens worden gebruikt om het door de UvA gebouwde populatie dynamisch model te ijken. Voor de ijking van het model zijn door de bestrijdingsorganisaties middels expert judgement vangst- en urenprognoses afgegeven. In 2017 kunnen ook de 2 proefgebieden objectbescherming gemonitord gaan worden, in deze gebieden is van april 2014 tot april 2017 de bestrijding gestaakt. Vanaf april 2017 wordt hier gestart met het terugbrengen van de populatie tot het beginniveau.

Met de resultaten van het onderdeel objectbescherming en de monitoring van de proefuurhokken kan een integraal advies over de te volgen bestrijdingsstrategie worden uitgebracht.

1.2 *Er wordt voorbereidend gewerkt aan:*

- 1.2.1 Complete removal is als strategie succesvol ingezet bij de beverrat, de binnenlandse populatie is teniet gedaan en de inzet is nu gericht op het beheersen van de instroom. Bij de muskusrat gaat het om een geheel andere schaal, zowel voor wat betreft de aanwezige populatie (> 100.000 t.o.v. max 6.000), de kosten (landelijk 35 miljoen € t.o.v. ruim 1 miljoen €) en de aansturing (regionaal versus landelijk). Alleen al om deze redenen is het noodzakelijk eerst een helder beeld te krijgen van de organisatorische, financiële en juridische consequenties van een dergelijke bestrijdingsstrategie. Wij gaan parallel aan de afronding van de veldproef deze bedrijfsmatige consequenties verkennen om begin 2018 een afgewogen besluit te kunnen nemen.

- 1.2.2 De muskusrat houdt zich niet aan administratieve grenzen Samenwerking, niet alleen tussen de Nederlandse bestrijdingsorganisaties, maar ook over de landsgrens is noodzakelijk om de populatie terug te kunnen brengen naar het 0-niveau.

- 1.2.3 Een visie op preventieve maatregelen is gewenst Preventieve maatregelen kunnen, indien juist geconstrueerd, bijdragen aan de waterveiligheid op locaties met grote economische- en/of maatschappelijke belangen. Houd hierbij ook rekening met andere graverende soorten, zoals de bever en de beverrat en invasieve exoten zoals de Amerikaanse rivierkreeft. Betrek hierin op termijn ook de resultaten van pilots preventieve maatregelen tegen graverij door muskusratten die zijn aangelegd door Rijnland en HDSR.
- 1.2.4 Investeer in de motivatie en competentie van bestrijders en management De kwaliteit van de betrokken medewerkers is uiteindelijk de sleutel naar succes. Goed opgeleide en breed inzetbare medewerkers dragen uiteindelijk niet alleen bij aan de bestrijdings- en/of waterveiligheidsdoelstellingen maar ook aan de organisatiedoelstellingen.
- 1.2.5 Innovatie helpt om:
 - meer kennis te verzamelen over het gedrag en de plaatskeuze van muskusratten.
 - nieuwe methodes uit te proberen om de aanwezigheid van dieren te ontdekken.
 - nieuwe methodes om efficiënter te vangen te ontwikkelen en te testen.

2 Procedureel

2.1 *Handhaaf vooralsnog de strategie landsdekkend- en jaarrond bestrijden*

2.2 De huidige inzet draagt bij om uiteindelijk elke bestrijdingsstrategie te kunnen kiezen, waaronder ook 'complete removal'. Het is daarom ongewenst om nu de teugels te laten vieren in afwachting van de resultaten van het onderdeel objectbescherming en de monitoring van het stoppen van de proef.

2.3 *Organiseer begin 2017 een bijeenkomst voor de portefeuillehouders van alle waterschappen*
De monitoring van de proefuurhokken en de 2 objectbeschermingsgebieden is weliswaar pas eind 2017 afgerond, er is nu een enorme behoefte bij de waterschappen om kennis te nemen van de tussenresultaten. Op termijn volgen de resultaten van de Veldproef Muskusratten en de monitoring van de proefuurhokken en wordt een integraal advies gegeven over de te volgen bestrijdingsstrategie. Hierin worden ook de resultaten van de eerder genoemde kosten/baten analyse gepresenteerd.

2.4 *Stel in samenwerking met Stowa een onderzoek agenda op*

De veldproef heeft eens te meer aan het licht gebracht dat er nog leemtes in kennis zijn. Daarnaast neemt graverij door andere soorten toe. Stowa is voorstander van het bundelen van overlast door graverij.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN/ ANDERE PARTIJEN:

De Begeleidingscommissie Veldproef Muskusratten op 27 juni met daarin vertegenwoordigers van Dierenbescherming, LTO (niet aanwezig) en VBNE heeft verzocht te wachten met publicatie totdat ook het onderdeel objectbescherming afgerond is.

Op dit moment is de Europese Unie doende met de exotenverordening. De beverrat is opgenomen in de eerste, door de Europese Commissie vastgestelde- en inmiddels gepubliceerde, lijst van invasieve soorten. De muskusrat staat op de shortlist voor de 2^e lijst die naar verwachting in de loop van dit jaar wordt vastgesteld.